

Ime:

Razred / Godina:

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti / ispit zrelosti te diplomski ispit

21. rujna 2020.

Hrvatski

Upute za obradu teksta

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće
1. Književnost – umjetnost – kultura	Nebojša Lujanović: <i>Pusti ono što je bilo</i> interpretacija teksta (405 do 495 riječi) 1 privitak (kratka priča)
	Iz Trogira u Berlin pismo čitatelja (315 do 385 riječi) 1 privitak (članak)
2. Odluke	Intuicija ili razum rasprava (405 do 495 riječi) 1 privitak (članak)
	Kamo nakon mature? komentar (315 do 385 riječi) 1 privitak (članak)
3. Tradicija i novo	Odnos prema tradiciji rasprava (405 do 495 riječi) 1 privitak (članak)
	Uloga žena danas govor (315 do 385 riječi) 2 privitka (članci)

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.

Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.

Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!

Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima, a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!

Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!

Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavljeni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.

Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani, a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici.

Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.

Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.

Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- struktura teksta
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 1

Nebojša Lujanović: *Pusti ono što je bilo*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte kratku priču *Pusti ono što je bilo* (2004.) Nebojše Lujanovića (privitak 1).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prepričajte svojim riječima sadržaj Lujanovićeve priče!
- Analizirajte jezik i strukturu teksta!
- Protumačite međusobne odnose likova i utjecaj koji ti odnosi imaju na život glavnoga lika!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Nebojša Lujanović: *Pusti ono što je bilo* (2004.)

Stari Grga je još davno stavio vodu za kavu da prokuha. Malo je gledao u pod, malo u nju, neugodno ispitivačkim pogledom. Tišina, nitko nije pričao, tek je on povremeno progrgljao slinu u svom duhanom nagriženom grlu. Samo se iz kuhinje čula voda kako vrije.

Znao je da će Grga biti ovakav, znao je što ga čeka. Dolazi kod njega evo već četiri godine, svake božje nedjelje točno u podne, zaboravivši i kako i zašto. Sve iz nekakve bolesne navike. I svaki put isto: on bi došao prije ručka, a stari Grga bi ga već čekao s ključalom vodom od koje je šuštal po cijeloj kući, poredao bez riječi figure po šahovskoj ploči i igra bi počela.

Moralo se i ovo jednom dogoditi. Doveo mu je Elu i ona se jedna nije prestajala prevrtati u fotelji, nervozna od starčeva oštrog pogleda. Svuda okolo su bile slike neke mlade djevojke – na policama, na zidu, pa čak i na stolu. On se trudio smanjiti napetost:

– K'o da će kiša...

– Josipa je volila kišu – prekinu ga starac. Opet tišina.

Primijeti da se Grgi pomalo zamaglio pogled. Ela pokušava staviti ruku na njega, ali on se kao uboden izmaknu i pokušava još jednom načeti razgovor:

– E, lijepo smo se ispričali...

Ela se nasmijala. Ali šala nije uspjela, Grga ga zbunjeno pogleda i njemu od toga stade knedla u grlu. Starac po običaju ponovi grgljanje sline i uhvati Elu kako ponovno gleda u jednu od onih slika.

– Josipa se volila smijati.

On na to skoči, zgrabi Elu za ruku i gotovo je izgura van. Kada se okrenuo da za sobom zatvori vrata, Grga mu još uvijek sjedeći za stolom tiho dobaci:

– Znam po što si došao. Badava. Sve ću ti učiniti, što god tražiš, ali blagoslov ti ne mogu dati...

– Koliko dugo si bio s njom? Ni dvije godine? – Ela je u autu pušila jednu za drugom i drhtavim rukama tresla pepeo svuda po sjedalu. Bila je bijesna, a njegova otupljenost samo ju je još više razdraživala.

– I kako je umrla?

– Na porodu – odgovori joj nakon kratke pauze.

Nakon nekoliko minuta šutnje iz nje provali:

– Nisi nikome dužan ništa! Ni njoj ni njezinom ocu. Juče sam gledala vjenčаницe... Ja želim živjeti, a ti... Ne želim više da ideš kod njega. Ili on, ili ja. Molim te. Pusti ono što je bilo...

Njezine plačljive riječi prestale su dopirati do njega, vozio je i jedino primjećivao kako pored prolaze zgrade, ljudi... Sve prolazi, samo on – stoji.

Opet je nedjelja. Grga je otvorio vrata.

– Znao sam da ćeš doći – izmaknu mu osmijeh olakšanja, ali samo na tren. I ponovno sve po starom: vrati se za onaj stol, rasklopi bez riječi ploču i stade redati po njoj figure. On sjede teško i sporo u naslonjač nasuprot Grgi osluškujući kako jednolično u kuhinji vrije voda za kavu.

Objašnjenje riječi:

badava: umsonst

dopirati: hinreichen, kommen

ključala voda: siedendes Wasser

otupljenost: Leblsigkeit, Willenlosigkeit

DODATNE INFORMACIJE:

Nebojša Lujanović (Novi Travnik u BiH, 1981.): autor brojnih pripovjedaka, eseja, putopisa, romana, književnih recenzija i znanstvenih radova.

Tema 1: Književnost – umjetnost – kultura

Zadatak 2

Iz Trogira u Berlin

Napišite pismo čitatelja!

Situacija: Pročitali ste tekst o mladoj trogirskoj umjetnici koja se preselila iz Trogira u Berlin. Budući da je odlazak mladih ljudi iz Hrvatske počeo uzimati ogromne razmjere, odlučili ste napisati pismo čitatelja u kojemu ćete izraziti svoje mišljenje o takvoj situaciji.

Pročitajte tekst *Iz Trogira u Berlin* Marijane Dokoze iz online izdanja *FeniX Magazina* od 14. listopada 2017. (privitak 1).

Napišite **pismo čitatelja** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Odredite razloge odlaska mlade trogirske umjetnice u Berlin!
- Istražite u kakvoj se situaciji nalaze mladi umjetnici nakon preseljenja u stranu zemlju!
- Preispitajte mogućnosti napredovanja mladih umjetnika s obzirom na političku situaciju odnosno na „sustav nepotističkih veza“ u Hrvatskoj!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2 / Privitak 1

Iz Trogira u Berlin

Sandra Radić Parać otkrila razloge odlaska iz Hrvatske.

Marijana Dokoza

Među mnogima koji su u posljednje vrijeme napustili Hrvatsku odnedavno je i akademska likovna umjetnica Sandra Radić Parać (36). Ona je svoj trogirski atelje zamijenila berlinskim.

– Razlozi moga odlaska u prvom redu su mogućnosti koje mi Njemačka kao umjetnici pruža. Za mjesta moga djetinjstva i mladosti, Okrug, Trogir i Split, unatoč svim poteškoćama s kojima sam se susrela vežu me lijepe uspomenne, dragi ljudi koji su mi potpora u osobnom ili umjetničkom životu. Međutim, s vremenom umjetnik traži nove izazove kako bi mogao dati više i bolje, a ja sam po njih, nažalost, morala otići dalje od svog zavičaja – kaže trogirski umjetnica koja je nakon završene Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, zaključno s rektorovom nagradom kao najbolja studentica, godinama povremeno radila na zamjenama u školi.

Obiteljska tragedija i život sa samohranom majkom

– Mislila sam da se upornost isplati, ali sam vrlo brzo uvidjela da u našem hrvatskom društvu na razvoj karijere znatno jače utječu nepotističke veze, stranačka pripadnost i debljina novčanika. Bez toga je skoro nezamislivo napre-

dovanje u stručnosti, zvanjima i položajima. Posebno žalosti što manje-više to svi znaju, ali gotovo se ništa ne poduzima kako bi se takvo stanje promijenilo. Budući da nikada nisam bila članica niti jedne političke stranke i da sam nakon obiteljske tragedije odrastala i školovala se od radničkih primanja samohrane majke, za mene baš nije ostalo mnogo izbora, tim više što sam umjetnica, stoga mogu reći kako je moj put, u neku ruku, bio predvidiv – otkrila je ova umjetnica.

U Hrvatskoj gotovo sve rasprave završavaju na „ustašama“ i „partizanima“

Sandra je u domovini radila slike po narudžbama, imala vlastite i sudjelovala na grupnim izložbama te crtala portrete na rivi i održavala radionice. No, bez stalnog zaposlenja jedva je spajala kraj s krajem. – Kada sam nakon izvjesnog vremena spoznala da osim dobrih prilika nemam ni radnog staža, a kamoli socijalno i mirovinsko osiguranje, jednostavno više nisam mogla na istom mjestu čekati bolju budućnost. Kap koja je prelila čašu bile su stalne rasprave, neovisno o temi, koje bi uvijek završavale na „ustašama“, „partizanima“, stoga sam čvrsto odlučila otići. U tome sam imala potporu supruga i sina. Izabrala sam sredinu u kojoj

ću najbolje moći ostvariti sebe, a Berlin je, uistinu, pravo mjesto u kojemu se svaki umjetnik može svojim radom okušati uz bok svjetskim umjetnicima – kaže.

U Berlinu počela od nule

Sandra ne skriva da joj je dolaskom u njemačku metropolu iz Okruga Gornjeg, malog sela na otoku Čiovu, šok s kojim se susrela, i još uvijek susreće, zaista golem. – Sve što vrijedi u Hrvatskoj, ne vrijedi ovdje. Morala sam početi od nule, što znači: proći integraciju i njemački jezik, prevesti diplomu, zaposliti se, naći stan i u konačnici atelje, a pritom sebe i svoj identitet ne izgubiti. Sve je to stalo u posljednje tri godine, otkada sam ovdje. U početku sam radila poslove izvan struke, dok nisam naučila jezik i funkcioniranje sustava. Uz to sam stvarala umjetničke slike na podu male berlinske sobe, ponekad i do kasno u noć, kako bih ih sutra mogla prodavati na umjetničkom marketu. Znala sam izgubiti sate i sate na sastavljanju formalnih dopisa. Tako sam se zaposlila kao voditeljica likovne radionice u JTB-u u Berlinu, a trenutačno polažem viši stupanj njemačkog jezika u sklopu BAMF programa i aktivno tražim novi posao u svojoj struci – govori Sandra. ■

Objašnjenje riječi:

a kamoli: geschweige denn

nepotistička veza: nepotistische Beziehung, Vetternwirtschaft

spajati kraj s krajem: schwer über die Runden kommen

stranačka pripadnost: Parteizugehörigkeit

uz bok: Seite an Seite

DODATNE INFORMACIJE:

BAMF: Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Njemačka savezna državna služba

JTB Berlin: Jugendtheaterbüro Berlin

partizan: borac, kasnije preimenovan u NOV (Narodnooslobodilačka vojska) na području Hrvatske, bivše Jugoslavije, Albanije i Grčke u 2. svjetskom ratu

riva: ozidana i uređena obala u gradskoj luci

ustaša: pripadnik hrvatske fašističko-nacionalističke organizacije, koja je vladala od 1941. – 1945.

Tema 2: Odluke

Zadatak 1

Intuicija ili razum

Napišite raspravu!

Pročitajte članak *Važne životne odluke: Treba li vjerovati intuiciji ili razumu?* Karmen Kmetović Prkačin objavljen na internetskoj stranici *Zdrava krava* 27. studenoga 2017. (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prikažite razliku između intuicije i razuma!
- Povežite osjećaje koje imamo prilikom donošenja odluka s tjelesnim simptomima koji se pritom pojavljuju!
- Prosudite na koji način je bolje donositi važne životne odluke!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Važne životne odluke: Treba li vjerovati intuiciji ili razumu?

Karmen Kmetović Prkačin, psihoterapeutkinja

Jesi li se ikada zapitala kako znati da ne griješiš po pitanju karijere, financija, ljubavnih odnosa, zdravlja ili načina života? Jesi li se ikada našla pred odlukom gdje si bila u poziciji odlučiti slušati razum ili svoje srce? Što i kako slijediti odgovara naša psihoterapeutkinja.

Što je uopće intuicija? Važnost intuicije isticao je Einstein koji je rekao da je jedina istinska vrijednost intuicija, a netko se oslanja na razum. Često je govorio: „Više intuicije, a manje pameti.“ Nažalost ljudi je potiskuju i premalo vrednuju.

Vjerujem da gotovo nema osobe koja barem jednom nije iskusila onaj unutarnji osjećaj koji nam govori što napraviti. U našoj kulturi prevladava mišljenje kako razumu trebamo dati prednost prilikom odlučivanja. No često naš unutarnji glas, naša intuitivna poruka, probija sva naučena uvjerenja i nalazi način kako komunicirati s nama. Intuicija je doživljaj istine koji je iznad logičkog razumijevanja i objašnjenja te je zapravo alat koji svi imamo, a koji smo zaboravili koristiti. Kako razlikovati što nam poručuje intuicija, a što um? Intuiciju najlakše možemo prepoznati putem osjećaja. Kao da nam odjednom nešto sine. Ona dolazi poput šapata ili iznenadne poruke. U trenu nam se javi neka ideja i vrlo brzo nestane. Od intuicije se osjećamo dobro i nemamo potrebu za intelektualiziranjem. Ona je tiha, smirena, konzistentna, nježna. Intuicija nam je zapravo dana kako bi nas vodila u životu da pravimo izbore koji će nas usrećiti. Ona će nam često reći nešto što je u potpunosti suprotnosti s našim umom.

Um uvijek procjenjuje što i kako napraviti. Ono što um prosuđuje uvijek je proces i to njegovo odlučivanje vječno traje. On je glasan, dominantan, prevrtljiv, buni se, često je u strahu. On često traži razloge za i protiv, radi vaganja, pravi spiskove, uspoređuje, logički dokazuje. Čim radite spisak za i protiv i kada vam nešto mora biti logički jasno to je zapravo um na djelu.

Recimo da imaš dvije poslovne ponude. Jedni ti nude izvrsnu plaću, službeni auto i karticu no ti osjećaš nekakav grč u truhu. Drugi ti poslodavac nudi manju plaću, međutim imaš ugodan osjećaj zamišljajući sebe kako radiš za njega. Najčešće, naš um počinje racionalizirati i stavljati na vagu koje su beneficije jednog i drugog odabira posla. No čim sebe idemo uvjeriti u nešto i racionaliziramo „pa taj posao ipak ima dobru plaću iako imam grč u želucu“, mi odlučujemo slušati um. Um je zapravo pronašao nekoliko dobrih argumenata zašto je bolje izabrati bolje plaćeni posao. U istom trenutku zanemarujemo osjećaj grča u želucu, tj. poruke koju nam šalje intuicija da taj posao nije za nas.

Zašto se većina ljudi ne oslanja na intuiciju?

Naučeni smo slušati glas razuma, njega možemo argumentirati. Intuicija je nešto izvan razuma i zapravo nema nikakve osnove, osim unutarnjeg osjećaja da u nju povjerujemo. U našoj ljudskoj prirodi težimo sigurnosti, a samim time i naš um samo radi svoj posao. On nas želi zaštititi od bilo čega što nam može nauditi. Kako bi nam omogućio sigurnost naš um radi po principu traženja činjenica. Um obožava činjenice. On uvijek traži kojim putem poći i koje rješenje izabrati. Zanimljivo je da će u nedostatku činjenica um konstruirati ili bolje reći izmisliti uvjerenja koja će nazvati činjenicama.

Zašto je teško donijeti odluku iako imamo poznate činjenice?

Sigurno si se našla u situaciji da bez obzira koliko imaš činjenica da ti je ipak teško donijeti nekakvu odluku. Često budeš zbunjena. Kao da osjećaš kako nešto nedostaje. I samim time imaš potrebu za istraživanjem dodatnih odgovora. To je upravo zbog toga jer ti nedostaje nešto što je izrazito važno, a to je nešto iznad činjenica. Nedostaje ti unutarnji osjećaj lakoće koji kaže „Da“. Onaj osjećaj lakoće u odlučivanju. Osjećaj da si u skladu s odlukom i da se tvoja intuicija s tobom slaže.

Recimo, želiš se preseliti u drugi grad radi posla. No nisi baš sigurna je li to dobra odluka za tebe. Probaj osvijestiti kakav ti osjećaj u tijelu izaziva pomisao da si u drugom gradu. [...] Um će te pokušati odgovoriti od preseljenja. Navest će milijun činjenica zašto nije dobro preseliti se. Kome ćeš vjerovati?

Zašto ne tražiti odgovore od drugih ljudi?

Kada ne vjerujemo sebi, često pokušamo tražiti odgovor od drugih ljudi. Od njih tražimo da nam pomognu donijeti ispravnu odluku koja se tiče samo nas. No da li drugi ljudi mogu zaista znati što je za nas dobro? Zar nije opasno staviti svoje životne odluke u ruke drugih ljudi? Tim činom dopuštamo drugima da kreiraju naš život vodeći se vlastitim uvjerenjima, točnije onim što je za njih dobro, a ne onim što je za naše dobro.

Što nam intuicija poručuje putem tijela?

Glas intuicije nikada ne vara. Osjećamo ga u želucu, grlu, srcu, stomaku. To je unutarnja mudrost, predosjećaj koji može biti ugodan ili neugodan. Ako imamo bol u trbuhu, knedlu u grlu, otežano dišemo, ramena su nam napeta, vjerojatno je znak da ne donosimo dobru odluku. Ako osjećamo lakoću i olakšanje te poletnost znak je da smo na dobrom putu. Kada čovjek osjeti uzbuđenost i izazov, treba reagirati. Sve ostalo su racionalna opravdanja koja nam ne dozvoljavaju da osjetimo puninu života. [...]

Kako dobiti odgovor putem intuicije?

Često mi imamo intuitivni odgovor za ono što tražimo, ali ne dopuštamo sebi priznati da je odgovor ispravan. To se događa zbog straha koji nam govori da možda nismo u pravu ili da nas odgovor ne odvede negdje gdje nismo spremni.

Kada nam se to dogodi možemo sebi postaviti ova pitanja:

1. Što mi moja intuicija poručuje, a ja ne želim priznati?
2. Ako moja intuicija ima odgovor, koji je to odgovor, što bi to bilo?
3. Ako ja znam da će stvari ispasti dobro za mene i slušam ono što mi intuicija govori, što ću napraviti?

Svi ljudi imaju intuiciju koja vidi ono što razum ne vidi. Za njen razvoj najvažnija je tvoja odluka da si joj spremna vjerovati. Ona uvijek ima odgovor na pitanja prilikom donošenja određenih odluka. Slušaj unutarnji glas, slušaj vlastiti osjećaj, obrati pažnju na svoje tijelo, umiri svoj um. Što više vjeruješ intuiciji i uviđaš pozitivne rezultate to ćeš je više koristiti i na nju se više oslanjati. [...]

Izvor: <http://miss7zdrava.24sata.hr/psiha-i-seks/vazne-zivotne-odluke-treba-li-vjerovati-intuiciji-ili-razumu-15318> [16.06.2020.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

biti u skladu: im Einklang sein

poletnost: Beschwingtheit

prevrtljiv: wankelmütig, unbeständig

sinuti: aufblitzen, einfallen

Tema 2: Odluke

Zadatak 2

Kamo nakon mature?

Napišite komentar!

Situacija: Bliže se upisni rokovi na fakultetima i često se u razredu razgovara o budućim planovima. Neki se žele upisati na javno sveučilište, neki pak na privatno učilište. U školskome radu dobili ste zadatak napisati komentar *Kamo nakon mature?*.

Pročitajte tekst *Studenti: Diplome javnih sveučilišta su jače od diploma privatnih učilišta* s internetske stranice *dalje.com* od 31. svibnja 2012. (privitak 1).

Napišite **komentar** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prikažite kriterije izbora fakulteta!
- Ispitajte prednosti i nedostatke privatnih i javnih fakulteta!
- Uzimajući u obzir svoju argumentaciju zauzmite stav prema kojim bi kriterijima učenice i učenici trebali odabrati fakultet!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2 / Privitak 1

Studenti: Diplome javnih sveučilišta su jače od diploma privatnih učilišta

Odabir fakulteta jedna je od najvažnijih životnih odluka mladih ljudi. Pružaju li privatna učilišta više prakse? Jesu li diplome javnih fakulteta „jače“? Portal EduCentar istražio je kakva je kvaliteta studiranja na privatnim i javnim fakultetima, na više od 800 studenata, od kojih 61 % studira na javnom, a 39 % na privatnom učilištu.

Rokovi, profesori i previše gradiva glavni krivci za pad godine

Ispitanici koji su odabrali javni fakultet, svoj izbor objašnjavaju financijskim razlozima i nedostatkom privatnog učilišta željenog usmjerenja. Osim toga, smatraju da je diploma javnog fakulteta još uvijek jača na tržištu rada od diplome privatnog učilišta.

Ispitanici koji su odabrali privatna učilišta, njihovu prednost vide u boljoj organiziranosti studija, manjim grupama i individualnom pristupu studentima. Uz navedeno jedan od ispitanika dodaje: „Radim. Na javnim učilištima ne postoji mogućnost poslijepodnevnih/večernjih predavanja (poslije posla).“

Bez obzira pohađaju li javni fakultet ili privatno učilište, ispitanici smatraju da fakultet na kojem studiraju nije lagan, no postoje razlike u potrebnom vremenu učenja za prolaznu ocjenu. Studenti privatnih učilišta (61 %) smatraju da im je dovoljno malo učenja za prolaznu ocjenu i u prosjeku se pripremaju tjedan dana (43 %). Studenti javnih fakulteta (59 %) smatraju da im je potrebno dosta truda za prolaz stoga se pripremaju i po nekoliko tjedana (35 %).

Ponavljanje akademske godine noćna je mora svakog studenta. Dvije petine ispitanika (41 %) s javnih fakulteta ponavljalo je godinu, dok je svega 5 % studenata privatnih učilišta moralo ponovno upisati godinu. Glavni razlog ‚pada‘ su loše postavljene ispitne rokove – ističe 82 % ispitanika na privatnim i 46 % ispitanika na javnim fakultetima.

Privatni fakulteti: bolja komunikacija s profesorima, ali i česte predrasude

Studenti privatnih učilišta zadovoljni su svim aspektima studiranja, no posebno izdvajaju: tehnička pomagala u nastavi (93 %), komunikaciju s profesorima i prostor u kojima se održava nastava (92 %). Nešto manje su zadovoljni kvalitetom praktične nastave (80 %) i pripremom za ulazak na tržište rada (80 %).

[...] Izražena prednost je i dostupnost literature budući da većina studenata privatnih učilišta ima plaćenu literaturu (61 %), dok kolege s javnih fakulteta ispitnu literaturu fotokopiraju (86 %).

Iako studiranje na privatnom učilištu za većinu nema mane, neki ispitanici navode pojedine nedostatke kao što su cijena studiranja, nepriznavanje diplome od strane poslodavca i predrasude zbog plaćanja studija. Više od polovice ispitanika privatnih učilišta (52 %) često je žrtva predrasuda zbog toga što su se odmah odlučili na plaćeno školovanje, dok ih 38 % doživljava predrasude, ali rijetko. Svega 10 % ispitanika se nikada nije susrelo s predrasudama zbog pohađanja privatnog studija. Ispitanici izloženi predrasudama najviše ih doživljavaju od strane poznanika (81 %) i prijatelja (56 %). Ujedno više od

polovice ispitanika javnih fakulteta (52 %) priznaje da ima predrasude prema kvaliteti studiranja na privatnim učilištima.

Javni fakulteti: uče te snalažljivosti i upornosti, no sustav se presporo mijenja

Slika zadovoljstva studenata na javnim fakultetima posve je drugačija – znatno su manje zadovoljni uvjetima studiranja. Tako su ponajviše zadovoljni prostorom za održavanje nastave (66 %) i dostupnošću asistenata za potrebe konzultacija (65 %), dok su najmanje zadovoljni pripremom za ulazak na tržište rada i kvalitetom praktične nastave (33 %).

Na pitanje koje su prednosti studiranja na javnom fakultetu najviše ispitanika navodi priznavanje diplome od strane poslodavaca i prihvatljivu cijenu studiranja. Uz navedeno, dio studenata smatra da su veća konkurencija među studentima i nužnost snalaženja ključne prednosti studiranja na javnom fakultetu.

Komentar jednog ispitanika objašnjava „borbu“ studenata javnih fakulteta: „Javni fakulteti jako dobro istreniraju snalažljivost općenito i u smislu aktivnog traženja literature koja često nije dana gotova, te time itekako dobro istreniraju strpljivost i upornost.“ S druge strane, većina ispitanika kao glavni nedostatak ističe preveliki broj studenata naspram broja profesora. Među ostalim manama javnog fakulteta jedan ispitanik ističe: „Manjak prostora, raspored predavanja, spore promjene u izboru kolegija i mijenjanju nastavnog plana u skladu s potrebama na tržištu rada.“

Ipak, kada bi opet mogli birati koji fakultet odabrati, većina studenata privatnih (90 %) i javnih fakulteta (92 %) ponovo bi donijela istu odluku.

*Izvor: <http://arhiva.dalje.com/hr-zivot/studenti--diplome-javnih-sveuilista-su-jae-od-diploma-privatnih-uilista/434640>
[23.05.2019.], adaptirano i skraćeno.*

Objašnjenje riječi:

kolegij: Vorlesung

učilište: Lehranstalt

usmjerenje: Studienrichtung

Tema 3: Tradicija i novo

Zadatak 1

Odnos prema tradiciji

Napišite raspravu!

Pročitajte članak *Kakav je vaš odnos prema tradiciji?* psihologinje Tomice Šćavine sa stranice *sensa.hr* od 10. prosinca 2012. (privitak 1).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite glavne razloge navedene u tekstu koji zagovaraju čuvanje tradicije, a koji ne!
- Usporedite dobre i loše strane tradicije s vlastitim zapažanjima!
- Zauzmite stav treba li tradicijske vrijednosti slijediti bezuvjetno ili ne!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 1 / Privitak 1

Kakav je vaš odnos prema tradiciji?

Tomica Šćavina

[...] Tradicija je transgeneracijsko kulturno naslijeđe u kojem ima svega – od jako lijepih običaja koji inspiriraju i potiču zajedništvo do onih zastrašujućih koji uništavaju samu srž ljudskog bića. Tako s jedne strane možemo navesti slavljenje ljetnog solsticija kao lijep običaj, a s druge strane rezanja klitorisa kao jeziv običaj zbog kojega danas prema nekim istraživanjima na svijetu ima više od sto milijuna obrezanih žena. Namjerno navodim ove drastične razlike u kvaliteti nekog običaja upravo zato da pokažem koliko bi bilo besmisleno poštovati tradiciju samo zato što je tradicija, odnosno zato što dugo traje.

„Pravo“ je ono zbog čega se osjećate dobro

Kao psihologinja, ponajprije gledam kako čovjeka rasteretiti tradicije koja mu zagorčava život i dopustiti mu otvaranje prema tradiciji koja pridonosi kvaliteti njegova života. Pritom mi je najvažnije da osoba bude središte zbivanja i da sama bira aspekte tradicije od kojih se osjeća dobro. Primjerice, Lea se uskoro namjerava udati i sviđa joj se ideja tradicionalne slavonske svadbe. Sviđa joj se i ideja vjenčanja u crkvi mada nije vjernica. Kako to? Naprosto, sve to joj je romantično i želi da joj vjenčanje bude upravo takvo. Odlično! Međutim, tu nailazi na otpor okoline. Prijateljice misle kako to nije „pravi“ razlog za vjenčanje u crkvi. Osobno mislim da je „pravo“ ono s čim se ona osjeća dobro.

Osim toga, Lea ne želi da je do oltara vodi otac jer joj se ne sviđa simbolika predaje mlade iz ruku oca u ruke mladoženje. Taj dio tradicije je vrijedna jer ima osjećaj da je žena tretirana kao vlasništvo muškarca – najprije je kroz život (do oltara) vodi otac, a zatim (od oltara) suprug. Želi da do oltara ide sa svojim budućim suprugom.

Tu dolazimo do ključnoga pitanja u vezi s tradicijom, a to je pitanje autoriteta. Lea želi uzeti kontrolu u svoje ruke i odabrati one aspekte tradicije koji njoj odgovaraju, što u potpunosti podržavam. Međutim, tradicija je postala i ostala tradicija upravo zato što je kruta, zato što se jako dugo nije mijenjala. Da ju je svatko mogao mijenjati po svome, onda ona više ne bi bila ono što jest – otisak jedne kulture – nego bi se rasula, jer bi je svatko mijenjao kako hoće. Zato je rušenje tradicije slično rušenju autoriteta.

Tradicija ponekad odbacuje ljude baš kao što i oni odbacuju nju

Tradicija je veća od pojedinca – traje dulje, prenosila se s naraštaja na naraštaj – i čovjek lako može steći dojam da se mora ukalupiti, da mora prihvatiti ono što mu nameće ovaj kulturološki transgeneracijski autoritet. Nije čudno da ljudi odbace tradiciju jer tradicija je sama po sebi često „odbacujuća“. Navest ću neobičan primjer mog prijatelja koji je fasciniran hrvatskim folklorom. Strastveni je sakupljač starih narodnih pjesama, nošnji, instrumenata i svega ostalog što je dio tradicije, a na pragu je da izumre. Folklor je njegova strast. U Zagrebu je završio fakultet, dugo je živio tu, a onda se preselio na selo uzgajati ovce i praviti sir. On iskreno poštuje i voli tradiciju, ali tradicionalni ljudi možda ne bi voljeli i ne bi poštovali njega kada bi znali da je homoseksualac.

Tradicija zaista može biti vrlo kruta. Ne možete doći na božićnu gozbu kod kršćanina i mrmljati neku hinduističku molitvu. Ne možete peći rakiju, plesati kolo i otvoreno reći da ste homoseksualac. Zapravo možete, ali koje su posljedice?

No katkada je dobro proširiti vidike i dopustiti utjecaje iz drugih tradicija. To se uostalom događalo tijekom povijesti i često je bilo znak društvenog napretka. Do miješanja „našega“ i „tuđega“ dolazi stalno i to „naše“ je u konačnici nekada bilo „tuđe“. Na primjer, kršćanski običaji se u velikoj mjeri temelje na poganskim običajima. Kada govorimo o osobnom razvoju, za mnoge od nas s ovih područja privlačno je i zanimljivo uroniti u istočna duhovna učenja. Ona su nam egzotična, drukčija, a osim toga nemaju tako tešku simboliku žrtve kao što je ima kršćanstvo. Meditacija, opuštanje, joga... Sve su to jako korisni alati. Danas se nudi puno različitih tehnika osobnog razvoja sa svih strana svijeta, pa se lako u svemu tome i pogubiti. Od svega odaberite ono što vama nešto znači i što vama, na ovoj stepenici osobnog razvoja, nešto predstavlja. [...]

Izvor: <http://www.sensa.hr/clanci/lifecoach/kakav-je-vas-odnos-prema-tradiciji> [16.06.2020.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

gozba: Festessen

konačnica: Abschluss

ljetni solsticij: Sommersonnenwende

ukalupiti: schablonieren

vidik: Horizont

Tema 3: Tradicija i novo

Zadatak 2

Uloga žena danas

Napišite govor!

Situacija: Pročitali ste dva članka o trećoj međunarodnoj konferenciji *Mreže hrvatskih žena/Croatian Women's Network-a* u kojima se ukazuje na uspjehe žena hrvatskoga podrijetla u svijetu. Budući da smatrate temu ravnopravnost žena i muškaraca aktualnom i u današnjem društvu, odlučite napisati govor *Uloga žena danas* za jezično natjecanje.

Pročitajte članak *Uručene nagrade „Utjecajne hrvatske žene“ i „Buduće liderice“* s internetske stranice Hrvatske radiotelevizije od 8. ožujka 2018. (privitak 1) i članak *Napredak žena, napredak ekonomije* Marija Kokaja s platforme *glas-slavonije.hr* od 12. ožujka 2018. (privitak 2).

Napišite **govor** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite informacije iz teksta o situaciji žena u današnjem svijetu uključujući i predstavljene poznate žene!
- Zaključite je li važno da se uspjesi žena obilježavaju manifestacijom na kojoj im se uručuju nagrade!
- Uzimajući u obzir svoju argumentaciju apelirajte na slušateljice i slušatelje je li bitno boriti se za ravnopravnost muškaraca i žena!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Zadatak 2/Privitak 1

Uručene nagrade „Utjecajne hrvatske žene“ i „Buduće liderice“

Na trećoj međunarodnoj konferenciji „Napredak žena, napredak ekonomije – ostvari potencijal“, u četvrtak su u povodu Međunarodnog dana žena dvadeset i jednoj ženi, koje imaju različite interese, zanimanja i područja rada, uručene nagrade „Utjecajne hrvatske žene“ i „Buduće liderice“.

Mreža hrvatskih žena/Croatian Women's Network (MHŽ/CWN) treći put održava konferenciju, a ovogaodišnja središnja tema je položaj i utjecaj žena u Hrvatskoj i svijetu u politici, poduzetništvu, menadžmentu, znanosti, kulturi i humanitarnom radu, o čemu se govorilo na predavanjima i panelima.

Konferencijom se žele istaknuti postignuća žena u poslovnom svijetu, uputiti na njihov velik doprinos, a umrežavanjem i stvaranjem novih poslovnih partnerstva želi se pomoći razvoju hrvatskoga društva. Geslo konferencije je „Podržimo jedna drugu“.

Osnivačica MHŽ-a Caroline Spivak kazala je kako žene treba poticati u svim područjima rada, bilo da je riječ o ekonomiji i poduzetništvu, medicini i znanosti, tehnologiji i gospodarstvu, ili kulturi i umjetnosti. Poručuje da žene moraju poticati žene jer će time ojačati svoj položaj. Naglašava kako su ženska prava i muška prava, jer je tu riječ o ljudskim pravima. *„Žene mogu pozitivno utjecati na sva područja života i pridonijeti boljitku. No i danas postoji velik raskorak, s jedne strane žene imaju mogućnost uspjeha bez ograničenja, a s druge u mnogim zemljama žene se čak i ne smatraju osobama. Nemaju prava kao što su ravnopravnost u obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, nemaju pravo glasa niti imaju pravo na nasljedstvo, a o predstavnstvu u državnim, sudskim i sličnim tijelima da i ne govorimo“*, istaknula je.

Kao pozitivan primjer navela je trendove u Kanadi i sličnim zemljama, gdje žensko poduzetništvo sve više jača. *„Na konferenciji žene ne pokazuju samo ono što znaju i što mogu nego se i umrežavaju kako bi jedna drugu poduprle. Podsjetila bih na riječi Madeleine Albright koja je rekla: ‚Kao podršku željela bih da me podrže sve žene, a drugo mi nije bitno‘.*“, rekla je Ivana Perkušić iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske. Ističući važnost ovakvih inicijativa izrazila je zadovoljstvo što su se na konferenciji okupile umjetnice, pilotkinje, gospodarstvenice, znanstvenice...

[...]

Nagrade su dodijeljene Hrvaticama i ženama hrvatskoga podrijetla iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Italije, Austrije, Njemačke, Kanade, SAD-a, Južne Amerike i Australije.

Mreža hrvatskih žena osnovana je prije tri godine u Torontu i broji više od pet stotina članova. Prepoznata je kao platforma koja povezuje ugledne Hrvatice u domovini i inozemstvu.

Izvor: <http://vijesti.hrt.hr/433608/urucene-nagrade-utjecajne-hrvatske-zene-i-buduce-liderice> [16.06.2020.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

poduprijeti: stützen

predstavništvo: Vertretung, Repräsentanz

raskorak: Zwiespalt

Zadatak 2 / Privitak 2

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

Napredak žena, napredak ekonomije

Mario Kokaj

„Učimo jedni od drugih! Podržimo jedna drugu!“ – bilo je geslo treće međunarodne konferencije „Napredak žena, napredak ekonomije. Ostvari potencijal!“, održane pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a u organizaciji Croatian Women's Network/Mreže hrvatskih žena u hotelu Westin u Zagrebu.

Tri Slavonke

Mreža hrvatskih žena je na gala večeri uručila tri nagrade u kategoriji „Buduće liderice“ i 21 nagradu u kategoriji „Utjecajne hrvatske žene“, Hrvaticama i ženama hrvatskoga podrijetla iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Italije, Austrije, Njemačke, Kanade, SAD-a, Južne Amerike i Australije, a među dobitnicima bile

su i tri žene iz Slavonije i Baranje, i to: Tea Žakula iz Vinkovaca i dr. Vesna Bosanac iz Vukovara u kategoriji Utjecajne hrvatske žene te Maja Grujić iz Belog Manastira u kategoriji Buduće liderice. [...]

Glavna govornica konferencije, dobitnica nagrade Utjecajne hrvatske žene, ravnateljica Opće županijske bolnice Vukovar i bolnice hrvatskih veterana, bila je doktorica Vesna Bosanac, heroina koja se u najstrašnijim ratnim uvjetima brinula o svim ranjenicima, bez obzira na vjersku ili nacionalnu pripadnost. U vrijeme kada su mnogi muškarci odbili preuzeti dužnost u ratnim bolnicama u Hrvatskoj, a osobito Vukovaru, ta je hrabra žena to učinila i vodila bolnicu neposredno prije i u vrijeme Bitke za Vukovar, organizirajući rad bolnice u teškim ratnim uvjetima. Kao ravnateljica ratne bolnice u Vukovaru Vesna Bosanac postala je u hrvatskoj i svjetskoj javnosti simbol herojstva,

građanske hrabrosti i humanosti. Dirljivim govorom rasplakala je sve, pa i pripadnike „snažnijeg“ spola...

Poražavajuća statistika

Međunarodna konferencija završila je panelom „Poremećaj i budućnost energetske revolucije“, na kojemu su govorile Josipa Petrunić, glavna izvršna direktorica konzorcija Canadian Urban Transit research and Innovation, i Tea Žakula, voditeljica Laboratorija za energetska učinkovitost na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu. Upozorile su na premali postotak žena u svom sektoru te poražavajuću statistiku od samo 8 do 15 posto žena koje završe fakultet strojarstva u Hrvatskoj.

„Ohrabruje ipak podatak da je u Hrvatskoj 49 posto žena u znanosti, u odnosu prema europskom prosjeku od 33 posto“, zaključila je Žakula. [...]

Izvor: <http://www.glas-slavonije.hr/358226/9/Napredak-zena-napredak-ekonomije> [16.06.2020.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

panel: Podiumsdiskussion

pokroviteljstvo: Schirmherrschaft

poražavajuće: niederschmetternd

učinkovitost: Effizienz